

SDF

Svensk Demografisk Förening

INFORMATION

Nr 3, Juni 2002

Kalendarium

Seminarium i Göteborg 23 oktober, se vidare i detta utskick.

Vem har betalt?

I samband med att medlemsavgiften betalas in saknas ibland uppgift om vem medlemsavgiften avser. Oftast har det gått att spåra vem som avses men inte alltid. Exempelvis saknas namnuppgift på en inbetalning från Stockholms Universitet. Om ni anmodas att betala trots att ni redan gjort det, kontakta kassören, Tor Bengtsson.

E-post adresser

Det förenklar utskicksförfarandet att föreningen har tillgång till medlemmarnas e-post adresser. De flesta får idag utskick elektroniskt. Vi ber alla medlemmar med e-post adresser skicka in dessa adresser till Tor Bengtsson, tor.bengtsson@scb.se

Värva nya medlemmar

Säkert finns någon på din arbetsplats eller i din vänskapskrets som skulle ha glädje av att vara med i föreningen. Medlem i Svensk Demografisk Förening bli man genom att sätta in 100 kronor på

postgirokonto 15 87 07-3. Ange namn och adress på inbetalningskortet.

Årsmötet

Kommande årsmöte kommer hållas våren 2003. Styrelsen har diskuterat temat för detta årsmöte och föreslår att det ska röra de äldre i samhället. Alla medlemmar välkomnas att inkomma med förslag på föredragshållare, uppläggnings och andra bidrag. Medlemmar som är intresserade av att arbeta med årsmötet välkomnas att höra av sig till Göran Broström, tel 090/786 5223, gb@stat.umu.se

Max Planck Institute for Demographic Research

Max Planck Institute for Demographic Research i Rostock utlyser ett antal tjänster för doktorander i demografi och forskare på olika nivåer. För vidare information se www.demogr.mpg.de

Hemsidan

Besök SDFs hemsida; www.svenskdemograf.org. För förslag och idéer om hemsidan kontakta föreningens webmaster Anna Blomquist anna.blomquist@inregia.se

Svensk Demografisk Förening

Ordförande: Göran Broström, Statistiska institutionen, Umeå universitet, 901 87 Umeå, tel 090/786 5223

Sekreterare: Ann-Zofie Duvander, RFV, Forskning och utveckling, 103 51 Stockholm, tel 08/786 93 99

Föreningens postgiro 15 81 07-3

Seminarium i Göteborg, 23 oktober 2002 kl 13-17

på Handelshögskolan, Vasagatan 1

Samarrangemang SDF, KSPs prognosgrupp och Reväst

Seminariet startar med gemensam lunch 12-13 på Handelshögskolan för dem som så önskar.

Attraktivitet, flyttning, pendling och tillgänglighet – nya vinklingar på gamla frågor

Under senare år har bosättningsmönstret förändrats i två riktningar. Det har skett en regional koncentration, samtidigt som det skett en lokal utspridning. Orsakerna bakom dessa förändringar är många, allt från strukturella förändringar till hushållens preferenser. Om man utgår från hushållens beslutssituation, återkommer ständigt svaret om att välja ett bra läge, för dem som har möjlighet till detta; för dem som inte har den möjligheten kan läget ses som ett hinder. Detta reser frågor om *attraktivitet*, såväl i bostadsområden som i regioner, *tillgänglighet* till service, arbetsplatser och medlet att överbrygga dessa avstånd, antingen genom *flyttning*, men ofta genom *pendling*. Det är dessa frågor vi vill spegla i detta halvdagsseminarium.

Vad gör en region attraktiv? Lars-Erik Borgegård, Institutet för bostads- och urbanforskning, Gävle, Uppsala universitet

Begreppet *attraktivitet* har kommit att bli ett av de nya modeorden inom politik, planering och forskning. I föredraget diskuteras begreppet och ges exempel på hur olika aktörer använder begreppet.

Tillgänglighet och Attraktivitet. Johan Klaesson, Internationella Handelshögskolan i Jönköping

Den regionala ekonomiska miljön är avgörande för företag och hushåll för att kunna realisera sina mål. Den regionala attraktionskraften bestäms på marknader för arbete, boende och konsumtion. Givetvis spelar avstånd och interaktionsmöjligheter till andra regioner en viktig roll. Möjligheten till interaktion kan speglas i begreppet tillgänglighet. Hög tillgänglighet till en annan region kan både förstärka och försvaga en regions attraktivitet beroende på om de kompletterar eller konkurrerar med varandra.

Metoder och databaser för tillgänglighet. Christian Skarman och Per Arvidsson, Regionala utvecklingsstaben, Region Skåne.

Geografisk tillgänglighet är ett centralt begrepp i arbetet med regionala utvecklingsfrågor. I föredraget ges en bild av hur Region Skåne arbetar med kopplingen GIS (geografiska informationssystem) och statistik för att analysera tillgänglighet.

Ungdomars syn på bostadsort och flyttning. Ingvar Holmberg, Göteborgs Universitet

Ungdomsundersökningarna har gjorts i stort sett årligen sedan 1990 bland ungdomar som går sista terminen i gymnasieskolan. Genomgående tema har varit allmänna värderingar och synen på ett antal aktuella samhällsfrågor. I detta bidrag kommer sådana frågor att belysas som rör hur

samhällets resurser bör användas, bostadsmiljöns utformning, färdmedelsval och synen på pendling och annat resande. Inställningen till dessa frågor kommer att relateras till olika bakgrundsfaktorer som kön, bostadsregion, utbildningsprogram, föräldrars utbildning och etnicitet.

Vad betyder järnvägsinvesteringar i Västlänken och Kust-till kustbanan för befolkningsutvecklingen, mer flyttning och mer pendling? Siv Schéele, Inregia AB

I ett uppdrag åt Västra Götalandsregionen och Banverket Västra regionen har de nyligen utvecklade nationella analys- och prognosystemen rAps och SAMPERS använts. SAMPERS är ett system för trafikprognoser och kan användas för att beskriva förändrad tillgänglighet vid utbyggnad av transportinfrastrukturen. Denna förändrade tillgänglighet påverkar dels utvecklingen totalt i regionen, men också pendlingsområdet.

Tätortsflyttningar i Västra Götaland. Tor Bengtsson, SCB

Inrikes omflyttning är förmodligen den faktor som mer än någon annan påverkar befolkningsstrukturen för en tätort. Skillnaden mellan antalet inflyttare och antalet utflyttare (flyttnettot) är oftast litet. Däremot har det stor betydelse att åldersstrukturen ofta skiljer sig åt för in- och utflyttarna.

- Hur går nettoflyttströmmarna? Flyttar vi från de mindre tätorterna till de större eller är det omvänt?
- Är flyttmönstren regionalt betingade?
- Vilka är flyttströmmarnas konsekvenser för befolkningssammansättningen?

Anmälan till seminariet görs till Ingvar Holmberg Ingvar.Holmberg@handels.gu.se

Our Future in the Making

Institute for Futures Studies, Stockholm

25 November kl 9.00 –17.00
Norra Latin, Aulan
Drottninggatan 71B, Stockholm

Chairman and discussant: Göran Rosenberg

8.00 – 9.00 Coffee and sandwich

9.00 – 9.20

Opening of the conference,

Ambassador Carl Tham, Chairman of the Institute for Futures Studies, Stockholm

Approaches to the future

Erik Westholm, Interim Director, Institute for Futures Studies, Stockholm

9.20 – 12.00 Futures in policy formation

Our World Ahead – Challenges for the 21 st Century.

*Jérôme Bindé, Director, **Division of Foresight, Philosophy and Human Sciences**, UNESCO, Paris.*

The Winding Road Towards a Sustainable Europe.

Rolf Annerberg, Head of Cabinet, Cabinet of Margot Wallström, European Commission

The UK's Experience in Building the Future Into Decision Making Today'

Geoff Mulgan,

Director Prime Minister's Forward Strategy Unit

Director Performance and Innovation Unit, Cabinet Office, British Government.

12.00 - 13.15. Lunch

13.15 - 14.45 Foresights

Technology Foresight in Sweden.

Cecilia Sjöberg, Dr, Analyst, Innovation Systems Analysis

Division, VINNOVA - Swedish Agency for Innovation Systems

Getting Foresight Right

Andrew Jackson, Deputy Director, Technology Foresight, Department of Trade and Industry, London.

Industrial Foresight: What Futures do Ericsson **AB see?**

Bernt Ericson, Vice President, Ericsson Foresights, Stockholm.

14.45-15.15 Refreshments

15.15-16.30 Researching the Future

Megatrends Guiding to the Future?

Lise-Lott Lyngsjö, Research Director, Copenhagen Institute for Futures Studies, Copenhagen

Demography as a Chrystal Ball.

Thomas Lindh, Professor

Institute for Futures Studies, Stockholm.

Backcasting Swedish Transport Futures

Mattias Höijer, Dr, Royal Institute of Technology, Stockholm and Environmental Strategies Research Group, Stockholm.

16.30 –16.45 Concluding remarks?

Christina Florin, Professor, Institute for Futures Studies, Stockholm

The conference-fee is 1000 SEK. exkl. VAT (including lunch and coffee).

Application form can also be ordered from Institutet för Framtidsstudier,

phone: 08-402 12 00, e-mail: eva.bromsegard@framtidssstudier.se or www.framtidssstudier.se

Application for “Our future in the making”

Name:
Organisation:
Address:
.....
Country:
(other than Sweden)
Fax:
E-mail:
Special diet:

The application is binding and can be made by fax: 08-24 50 14 or by post to
Institutet för Framtidsstudier, Box 591, 101 31 Stockholm.

The conference-fee will be invoiced
Last date for application is 4/11-2002
The number of participants is limited

GRADUATE SEMINAR ON FERTILITY RESEARCH
Department of Sociology, Stockholm University

Coordinator: Professor Elizabeth Thomson, University of Wisconsin-Madison

Course duration: We will meet for five weeks August 28 - September 25, 2002. Regular meetings will be Wednesdays, 1-3:30 pm. In weeks 2 and 5 we will hold additional meetings: Monday, September 2, 1-3:30 pm and Monday, September 23 (1-3:30 pm).

This graduate seminar is designed to provide an overview of demographic theory and research on fertility. The course is appropriate for students who are not trained as demographers as well as for students pursuing careers in demography or, more broadly, population studies. For the former, and for some of the latter who have not yet taken demographic methods, I include a short primer on demographic measurement to provide a common language and understanding of population processes. I will also provide supplementary reading suggestions for those who plan to pursue theses or dissertations with fertility as a primary component.

Course Requirements: Our basic format will be readings and discussion of key topics in fertility research. For all but the first session, one or more students will be responsible for providing summaries in class of assigned readings and for generating a set of questions for discussion. The questions will be circulated at least 24 hours before each session so that everyone is prepared to engage in debates and discussion.

Students will also write a paper on a topic in fertility theory/research. They may structure the paper as an analysis of the kind that would be presented at professional meetings or as a research proposal in the style of a submission for research funding. The topic and scope of the paper must be determined by the second week, if not earlier through email correspondence. The final class session will be devoted to discussion of each student's topic. Papers will be due (by email) on November 1, 2002.

Course Outline

- August 28 Introduction to Fertility Research: Measures and Methods; Proximate Determinants of Fertility; Theoretical Models and Explanations.
- September 2 Fertility Transitions in 19th Century Europe
- September 4 Fertility Transitions in 20th Century Africa, Asia, Latin America
- September 11 Lowest-low and Nonmarital Fertility in Europe and the United States
- September 18 Contraception, Sterilization and Abortion
- September 23 Program and Policy Effects on Fertility
- September 25 Discussion of Paper Topics
- August 28 Introduction to Fertility Research: Measures and Methods; Proximate Determinants of Fertility; Theoretical Models and Explanations.

For further information and application, contact Eva Bernhardt, Department of Sociology, Stockholm University, tel 08/16 20 00.

En lyckad demografidag.

Den 22 maj genomförde SCB tillsammans med Svenska Kommunförbundet, Glesbygdsverket och Arena för Tillväxt en konferens under temat *Regionala och demografiska trender: Får Sverige slagsida*. Konferensen blev välbesökt – inemot 240 deltagare kunde noteras. Bengt Westerberg höll ihop dagen på det skickliga sätt vi vant oss vid.

Inför konferensen hade SCB tagit fram en ny publikation *Befolkningsåret 2001* där de viktigaste trenderna inom barnafödande, dödlighet, migration m.m. beskrivs. En presskonferens hölls i anslutning till dagen kring hur flyttningar sker mellan olika tätortsgrupper. Resultaten fick stort genomslag i media.

Under förmiddagen handlade programmet om *flyttströmmarna inom landet, behovet av arbetskraftsinvandring och antalet år i hälsa respektive i arbete*. Under eftermiddagen kunde deltagarna välja ur femton seminarier som inordnats under fem block ; *flyttare, prognoser, demografiska trender, demografins källor samt i praktiken*. Från samtliga seminarier rapporterades stort engagemang från deltagarna med livfulla inlägg. För de som önskade fanns möjlighet att dröja kvar efter det ordinarie programmet för fortsatt diskussion och kontaktskapande.

Vi noterade stor uppskattning av dagen från deltagarnas sida. Och i det känslotillstånd som då uppstår kändes det naturligt att fastställa den 22 maj 2003 för en ny demografidag. Notera dagen i almanackan . Vi återkommer med inbjudan och program nästa vår.

Torbjörn Israelsson

Ny avhandling

***”A Shared Experience. Studies on Families and Unemployment”* av Sara Ström, Institutet för social forskning, Stockholms universitet.**

I en ny doktorsavhandling från Institutet för social forskning vid Stockholms universitet har Sara Ström undersökt arbetslöshetens konsekvenser för familjer och barn i 1990-talets Sverige. I en bred forskningsöversikt, som inleder avhandlingen, konstateras att vi vet att arbetslösheten kan ha negativa konsekvenser för familj och barn, men inte lika mycket om hur detta går till eller varför det ser ut så.

I tre empiriska studier undersöks sambandet mellan föräldrars arbetslöshet och barns olycksrisker; om arbetslöshet påverkar den könliga fördelningen av hushållsarbete; och slutligen om arbetslöshet påverkar beslutet om när par skaffar sitt första barn. I en av få svenska studier om barn och föräldrars arbetslöshet konstaterar Sara Ström att barn med arbetslösa föräldrar löper en högre risk att råka ut för en allvarlig olycka jämfört med barn till förvärvsarbetande föräldrar. Hon finner samma resultat i två oberoende datamaterial, som samlats in under både hög- och lågkonjunkter. Denna förhöjda olycksrisk verkar inte bero på selektion in i arbetslöshet beroende på föräldrarnas subjektiva välbefinnande, alkoholkonsumtion eller ekonomi. Studerar man enbart barn till föräldrar med högt välbefinnande osv, finns det fortfarande en överrisk för allvarliga olyckor. Vad den förhöjda olycksrisken däremot verkar hänga samman med inom den arbetslösa gruppen är om den arbetslöse föräldern mår dåligt psykiskt.

Även andra aspekter av människors liv verkar påverkas av om någon i familjen blir arbetslös. I avhandlingens andra empiriska kapitel visar Sara Ström att män och kvinnor som blir arbetslösa gör mer hushållsarbete jämfört med

förvärvsarbetande män och kvinnor. Detta verkar dock hänga tätt samman med vilken arbetsmarknadsstatus partnern har. Mest hushållsarbete gör arbetslösa män och kvinnor som lever tillsammans med en heltidsarbetande partner. För första gången i svensk forskning har sambandet mellan arbetslöshet och aktivitet i hushållsarbete också undersökts över tid. Sara Ströms studie visar att både män och kvinnor minskar sin aktivitet i hushållsarbete när de återgår till förvärvsarbete. Ett intressant resultat är att tidigare arbetslösa män som åter får arbete fortfarande gör mer än männen i den kontinuerligt sysselsatta kontrollgruppen. En viktig fråga för framtida forskning är därför hur de långsiktiga konsekvenserna ser ut. I avhandlingens sista kapitel undersöks om tidpunkten för det första barnet påverkas av arbetslöshet. Studien har den ovanliga egenskapen att den bygger på information om båda individerna i paret – både mannen och kvinnan, till skillnad från tidigare studier som byggt på information om enskilda män och kvinnor men inte par. Resultaten pekar på att arbetslöshet inte påverkar beslutet när man skaffar första barnet. Vad som däremot verkar hänga samman med detta beslut är parets högsta utbildningsnivå. Ju högre utbildningsnivå, desto större är sannolikheten för det första barnet. Även om arbetslöshet på makronivå enligt tidigare forskning hänger samman med den totala fertiliteten har arbetslöshet mindre betydelse för just de arbetslösa individerna eller paren.

För frågor angående avhandlingen kontakta Sara Ström, sara.strom@sofi.su.se. För att ta del av avhandlingen, kontakta Institutet för social forskning, Stockholms universitet, tel 08/16 20 00.